

แนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562

นายยุทธพงศ์ ปิ่นอนงค์
นิติกรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่เริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ บางปัญหาอาจจะลุกลามกลายเป็นปัญหาที่ใหญ่ขึ้นเพราะคู่กรณีต่างพยายามเอาชนะอีกฝ่ายหนึ่งจนต้องอาศัยกระบวนการในทางศาล ซึ่งต้องใช้ระยะเวลายาวนานและต้องมีค่าใช้จ่ายมากขึ้น ควรต้องมีทางออกอย่างไรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่คู่กรณี โดยการให้คู่กรณีเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาโดยกระทรวงยุติธรรม ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ยังมีวิธีการหนึ่งที่ช่วยบรรเทาความขัดแย้งระหว่างคู่กรณีได้ก็คือ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในที่นี้จะมุ่งเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในส่วนของเรื่องการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ซึ่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ได้กำหนดบทบาทการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนไว้อย่างชัดเจนในหมวด 5 เห็นว่าการนำบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวมาใช้จริงจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น

ทั้งนี้ กระทรวงยุติธรรมมีนโยบายในด้านกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญหลาย ๆ อย่าง เช่น การสร้างสังคมแห่งความเป็นธรรมบนรากฐานของความเท่าเทียมให้ประชาชนได้รับความสะดวกและรวดเร็ว รวมทั้งสร้างสังคมแห่งความปลอดภัย เป็นต้น ตลอดจนการสนับสนุนและการพัฒนาแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องก็เป็นหนึ่งในนโยบาย ซึ่งปัจจุบันได้มีคู่มือการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 เป็นแนวทางปฏิบัติ และให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งต่าง ๆ ของคู่กรณี

จะเห็นได้ว่า กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นหน่วยงานสำคัญในการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนขึ้น โดยอาศัยพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 เป็นเครื่องมือในการทำงานของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และในการดำเนินงานได้ตระหนักถึงนโยบายในการสนับสนุนและพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยการนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมาใช้ควบคู่กับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งเนื้อหาที่จะกล่าวต่อไปนี้ ต้องการนำไปสู่การพัฒนาการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้มีการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนขึ้นนั้น ก็เพื่อจะได้มีการระงับข้อพิพาทอีกทางเลือกหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ปริมาณคดีในศาลที่มีอยู่จำนวนมากมีปัญหาคดีล้นศาลลดลง

แนวนโยบายแห่งรัฐและกระบวนการยุติธรรมทางเลือก

ตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ในส่วนของมาตรา 75 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนที่ 4 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ในส่วนของมาตรา 40 จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ในส่วนของมาตรา 68 นั้นได้บัญญัติถึงความสำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางเลือกสอดคล้องกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ ภาครัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

จะเห็นได้ว่ารัฐบาลหลาย ๆ ชุดที่ผ่านมา ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บเดือดร้อนในกระบวนการยุติธรรม เพราะบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ ซึ่งภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญจึงได้มีการกำหนดไว้ในนโยบายว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมอย่างชัดเจน โดยหน่วยงานยุติธรรมต้องมีการจัดเตรียมหน่วยงานที่อำนวยความสะดวกต่อประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทางเลือก เน้นการให้บริการต่อประชาชนอย่างทั่วถึง และถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ภาครัฐต้องให้บริการต่อประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการช่วยยุติข้อขัดแย้งในคดีแพ่งและคดีอาญา ย่อมส่งผลทำให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งประชาชนที่ได้รับความยากลำบากในทางคดีสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางเลือกได้ในระยะเวลาที่น้อยลงและลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นด้วย โดยภาครัฐต้องดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ความหมายของผู้ไกล่เกลี่ย¹

“ผู้ไกล่เกลี่ย”² หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ส่วนคำที่ใกล้เคียงกัน อีกคำหนึ่ง คือ “ผู้ประนีประนอม” คือ บุคคลที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลภายนอกที่ศาลแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่ศาล หรือผู้พิพากษาก็ได้

ประเภทของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท³

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนอกศาล คือ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนมีการฟ้องร้องคดีต่อศาล หรือแม้จะฟ้องร้องคดีต่อศาลแล้ว แต่คู่ความดำเนินการให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกันเอง โดยไม่ดำเนินการในศาลก็ได้

2. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล คือ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล โดยศาลเป็นผู้ดำเนินการให้ ซึ่งหากคู่ความตกลงกันได้ ก็จะมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความ และศาลจะมีคำพิพากษาไปตามที่คู่ความตกลงกัน โดยมีข้อยกเว้นเพียงบางประการเท่านั้น หรือหากตกลงกันได้เพียงบางส่วน ศาลก็จะสืบพยานและมีคำพิพากษาในเฉพาะประเด็นที่ตกลงกันไม่ได้เท่านั้น

¹ สำนักส่งเสริมงานตุลาการ, “คู่มือการระงับข้อพิพาททางเลือกสำหรับประชาชน,” สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2565, จาก <https://oja.coj.go.th/th/file/get/file/201809250b5239fc1b92834ee52f73355f00e533202655.pdf>

² สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562,” สืบค้นเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2565 จาก <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=834090&ext=pdf>

³ เห่งอ้วง

กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ภายใต้พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนนั้น⁴ เป็นวิธีการจัดการคดีเพื่อเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี ต้องเป็นไปตามความสมัครใจของคู่กรณีโดยการให้คู่กรณียื่นคำร้องต่อศาล หรือกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งแยกเป็นประเภทคดี ดังนี้

1. ข้อพิพาททางแพ่งในกรณีต่อไปนี้ ที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้
  - (1) ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์
  - (2) ข้อพิพาทระหว่างทายาทเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก
  - (3) ข้อพิพาทอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา
  - (4) ข้อพิพาทอื่นนอกจาก (1) (2) และ (3) ที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าล้านบาท หรือไม่เกินจำนวน

ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ส่วนข้อพิพาททางแพ่งที่ไม่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ ดังนี้

- (1) ข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิแห่งสภาพบุคคล
  - (2) ข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในครอบครัว
  - (3) ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์
2. ข้อพิพาททางอาญาที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้

(1) ความผิดอันยอมความได้

(2) ความผิดลหุโทษตามมาตรา 390 มาตรา 391 มาตรา 392 มาตรา 393 มาตรา 394 มาตรา 395 และมาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และความผิดลหุโทษอื่น ที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

สำหรับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวนนั้น นอกจากคดีความผิดตามข้อ 2 (1) และ (2) แล้ว ยังสามารถไกล่เกลี่ยในคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ด้วย

การทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาท

การทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเห็นว่าเมื่อคู่กรณีได้ตกลงเห็นชอบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้วในส่วนทางแพ่งซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าแสนบาท ทางศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนได้ให้ทำบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทเพื่อให้มีการบังคับกันได้ ส่วนในคดีอาญานั้น ความผิดอันยอมความได้หรือความผิดลหุโทษ ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามพระราชบัญญัตินี้

⁴ สำนักส่งเสริมงานตุลาการ, “คู่มือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562,” สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2565, จาก <https://oja.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/92/iid/162937>

กระบวนการยุติธรรมทางเลือกของศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชน

ปัจจุบันกระทรวงยุติธรรม⁵ โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้มีการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนแล้วกว่า 50 เขตครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร และทุกจังหวัดทั่วประเทศกว่า 406 แห่ง เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ใช้ในการยุติปัญหาข้อพิพาทหรือระงับข้อพิพาท พร้อมทั้งส่งเสริมผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชนขึ้น รวมทั้งการขึ้นทะเบียนผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย

จะเห็นได้ว่าศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ทำหน้าที่ทั้งช่วยเหลือและเยียวยา เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่ายขึ้น มีความสะดวก รวดเร็ว และช่วยลดคดีต่าง ๆ รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งในชุมชน ตามนโยบายของกระทรวงยุติธรรม ที่กล่าวว่า “ยุติธรรมเชิงรุก สร้างสุขให้ประชาชน”

วิเคราะห์จากรายงานประจำปีของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประจำปี 2564

จากรายงานประจำปีของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประจำปี 2564⁶ จะเห็นได้ว่า กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพนั้นได้ดำเนินการตามแนวพันธกิจ (Mission) ว่าด้วยการพัฒนาและจัดระบบการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท แสดงให้เห็นว่ากรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ดำเนินการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ได้ตั้งไว้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) โดยมีเป้าหมายดังต่อไปนี้

1. ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพิ่มมากขึ้น
2. ปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแบบปกติลดลง

เมื่อเปรียบเทียบสถิติผลการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตั้งแต่ พ.ศ. 2562-2564 โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ โดยคดีที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยสามารถยุติได้ร้อยละ 88.6 และตัวชี้วัดร้อยละของประชาชนที่ยื่นคำร้องขอเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2563) ถึงร้อยละ 175.69

ตารางที่ 1 สถิติผลการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ระหว่าง พ.ศ. 2562-2564

ปี พ.ศ.	จำนวนเรื่องรับ ทั้งหมด	ข้อพิพาททางแพ่ง			ข้อพิพาททางอาญา		
		จำนวน เรื่องรับ	ตกลงกัน ได้	ตกลงกัน ไม่ได้	จำนวนเรื่อง รับ	ตกลงกัน ได้	ตกลงกัน ไม่ได้
2562	647	545	417	57	102	88	14
2563	808	721	556	65	87	67	18
2564	1,483	1,447	650	26	36	17	3
รวม	2,938	2,713	1,623	148	225	172	35

⁵ รัฐบาลไทย, “ด้านกฎหมาย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2565, จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/50177>

⁶ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, “รายงานประจำปี 2564 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2565, จาก <https://www2-api.rlpd.go.th/File/Documentcontent/e0447456-5087-4e73-cfc5-08d9e461ebe4/20220131093227.pdf>

ที่มา: รายงานประจำปี 2564 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (น. 87), โดย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2564. สืบค้นจาก <https://ww2-api.rlpd.go.th/File/Documentcontent/e0447456-5087-4e73-cfc5-08d9e461ebe4/20220131093227.pdf>

ตารางที่ 2 สถิติการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ระหว่าง พ.ศ. 2562-2564

พ.ศ. 2562	ข้อพิพาทรวม 647 เรื่อง		สามารถลดปริมาณข้อพิพาทขั้นสู่ศาลได้	ลดค่าใช้จ่ายประชาชนได้	ลดต้นทุนภาครัฐได้
	ข้อพิพาททางแพ่ง	ข้อพิพาททางอาญา	505 เรื่อง	52,899,786 บาท	6,475,216 บาท
545 เรื่อง	102 เรื่อง				
พ.ศ. 2563	ข้อพิพาทรวม 808 เรื่อง		สามารถลดปริมาณข้อพิพาทขั้นสู่ศาลได้	ลดค่าใช้จ่ายประชาชนได้	ลดต้นทุนภาครัฐได้
	ข้อพิพาททางแพ่ง	ข้อพิพาททางอาญา	623 เรื่อง	70,533,048 บาท	4,929,994 บาท
721 เรื่อง	87 เรื่อง				
พ.ศ. 2564	ข้อพิพาทรวม 1,483 เรื่อง		สามารถลดปริมาณข้อพิพาทขั้นสู่ศาลได้	ลดค่าใช้จ่ายประชาชนได้	ลดต้นทุนภาครัฐได้
	ข้อพิพาททางแพ่ง	ข้อพิพาททางอาญา	667 เรื่อง	82,457,700 บาท	1,250,894 บาท
1,447 เรื่อง	36 เรื่อง				

ที่มา: รายงานประจำปี 2564 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (น. 87), โดย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2564. สืบค้นจาก <https://ww2-api.rlpd.go.th/File/Documentcontent/e0447456-5087-4e73-cfc5-08d9e461ebe4/20220131093227.pdf>

จากตารางที่ 1 และที่ 2 จะเห็นได้ว่า ข้อมูลสถิติการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่าง พ.ศ. 2562-2564 จะพบว่า จำนวนข้อพิพาทในทางแพ่งมีจำนวนที่สูงขึ้นทุก ๆ ปี แสดงให้เห็นว่าในคดีแพ่งโดยภาพรวมสามารถที่จะไกล่เกลี่ยจนประสบผลสำเร็จ จนได้รับความนิยมนอกจากประชาชนเข้ามาใช้บริการด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีแพ่งจำนวนมาก ส่วนข้อพิพาทในทางอาญานั้นการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีจำนวนไม่มากนัก น่าจะมีผลมาจากความยุ่งยากในทางคดีอาญา ซึ่งส่งผลทำให้ประชาชนให้ความสนใจในการไกล่เกลี่ยในจำนวนที่ไม่สูงมากนัก

โดยภาพรวมเห็นได้ว่า การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดี ส่งผลดีในแง่ช่วยทำให้ลดปริมาณข้อพิพาทที่ขึ้นสู่ศาลได้เป็นจำนวนมากทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา อีกทั้งช่วยลดจำนวนค่าใช้จ่ายของประชาชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ทำให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต้องมีการพัฒนาปรับปรุงการทำงานตลอดเวลา เพื่อให้

สอดคล้องกับการช่วยลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลและช่วยทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการใช้บริการ
อย่างเป็นธรรม

บทสรุป

การนำระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนมาใช้ ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการให้บริการ
ด้านยุติธรรมได้ง่ายขึ้น สะดวกขึ้น ถือเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งให้กับประชาชน เป็นการช่วยลดค่าใช้จ่าย
ทั้งภาครัฐและประชาชนทำให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ขึ้น
ในสังคม และช่วยเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข สอดคล้องกับหลักการทำงานของภาครัฐ
ที่ต้องการให้บริการด้านยุติธรรมภายใต้พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ได้เป็นอย่างดี
อย่างไรก็ตาม เมื่อเหตุการณ์บ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต จำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐต้องม
ีการปรับปรุงทั้งตัวบทกฎหมายและทบทวนกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ
และประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมโดยรวม

บรรณานุกรม

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2564). รายงานประจำปี 2564 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2565 จาก <https://ww2-api.rlpd.go.th/File/Documentcontent/e0447456-5087-4e73-cfc5-08d9e461ebe4/20220131093227.pdf>
- “พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562” (22 พฤษภาคม 2562). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 136 ตอนที่ 67 ก, น. 1-21.
- รัฐบาลไทย. (2565). ด้านกฎหมาย. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2565 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/50177>
- สำนักส่งเสริมงานตุลาการ. (2560). คู่มือการระงับข้อพิพาททางเลือกสำหรับประชาชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2565 จาก <https://oja.coj.go.th/th/file/get/file/201809250b5239fc1b92834ee52f73355f00e533202655.pdf>
- _____. (2562). คู่มือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2565 จาก <https://oja.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/92/iid/162937>